

**Το σκεπτικό
που αναπτύχθηκε
σε ειδική εκδήλωση
των επιστημονικών
φορέων**

Μια νέα μορφή ανάπτυξης, που θα βασίζεται στο επιστημονικό δυναμικό της χώρας και στις νέες τεχνολογίες, προτείνει το ΤΕΕ, προκειμένου η χώρα να ξεπεράσει την ύφεση στην οποία βυθίζεται λόγω της οικονομικής κρίσης.

Αυτό πρόεκυψε από την ημερίδα με θέμα «Η ανάπτυξη ως σύνθημα και ως πράξη», που διοργάνωσαν οι συνεργαζόμενοι φορείς των Επιστημονικών ΝΠΔΔ, σύμβουλοι της πολιτείας (ΓΕΩΤΕΕ, Ελληνική Οδοντιατρική Ομοσπονδία, Ένωση Ελλήνων Χημικών, Οικονομικό Επιμελητήριο, Ολομέλεια Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδας, Πανελλήνιος Ιατρικός Σύλλογος, Πανελλήνιος Φαρμακευτικός Σύλλογος, Συμβολαιογραφικός Σύλλογος Αθηνών, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας και Φαρμακευτικός Σύλλογος Αθηνών). Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε παρουσία του νέου Προέ-

τριο εκτιμούμε ότι η ανεργία των μηχανικών θα είναι το 2011 υπερδιπλάσια αυτής του τέλους του 2009».

Ο πρόεδρος του ΤΕΕ έκανε αναφορά στα στοιχεία που ανακοίνωσε ο ΣΑΤΕ για το Α΄ τρίμηνο του 2010 ένα-

ρά κέρδη μειώθηκαν κατά 32%, με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις να αυξάνουν κατά 8% το 2009.

• Από τις πρώτες 197 συμβάσεις δημόσιων έργων, στοιχεία των οποίων δημοσιοποίησε το Υπουργείο Υποδο-

Νέας μορφής ανάπτυξη προτείνουν

δρου του ΤΕΕ **Χρήστου Σπύρτζη**, στο νέο αμφιθέατρο του ΤΕΕ, επί της οδού Νίκης 4, μια από τις πιο άρτιες και σύγχρονες αίθουσες εκδηλώσεων στο κέντρο της πρωτεύουσας.

Πρόκειται για την πρώτη συνάντηση που διοργάνωσαν οι επιστημονικοί φορείς με θέμα την ανάπτυξη, ενώ πρόθεσή τους είναι να εμβαθύνουν ακόμη περισσότερο στο ζήτημα αυτό και με άλλες εκδηλώσεις.

«Σήμερα αναπτύσσεται σε πρωτόλεια μορφή, όσον αφορά τη σύνθεση, η πρωτοβουλία επιστημονικών φορέων για την αντιμετώπιση της κρίσης μέσα από συνθήκες ανάπτυξης» τόνισε στην εναρκτήρια ομιλία του ο πρόεδρος του ΤΕΕ, **Γιάννης Αλαβάνος**, η οποία είχε ως θέμα «Οι ανάγκες των πολιτών, η ανατροπή των αποτυχημένων μοντέλων, τα άμεσα μέτρα».

Ο πρόεδρος του ΤΕΕ τόνισε ότι τα μέλη των επιστημονικών φορέων που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία, αποτελούν πάνω από το 7% του ενεργού πληθυσμού.

«Το σώμα αυτό πλήττεται σημαντικά από τις επιλογές για την αντιμετώπιση της κρίσης» είπε ο κ. Αλαβάνος και υπογράμμισε ότι «στο Τεχνικό Επιμελη-

τι του αντίστοιχου τριμήνου του 2009, από τα οποία προκύπτουν μειώσεις:

- στις συνολικές δραστηριότητες του κλάδου (δημόσια και ιδιωτικά τεχνικά έργα) κατά 20,2%,
- της απασχόλησης στον κλάδο κατά 7,4%,
- των ακαθάριστων επενδύσεων σε κατασκευές κατά 24,8%,
- της δημόσιας κατασκευαστικής δραστηριότητας κατά 22,4%,
- της ιδιωτικής κατασκευαστικής δραστηριότητας κατά 16,8%
- Το Α΄ εξάμηνο του 2010 σημειώθηκε μείωση του προϋπολογισμού των δημοπρατούμενων έργων από τον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα (προϋπολογισμού άνω των 2 εκατ. ευρώ) κατά 12,1%, μείωση κατά 25,3% κατά το Α΄ τετράμηνο του 2010 στην έκδοση οικοδομικών αδειών.
- Το 17,2% των εταιρειών 4ης έως και 7ης τάξης εμφανίζουν ζημιές κατά το 2009 έναντι 9,8% του 2008, ενώ το 68,7% και το 68,2% εμφανίζει μείωση των καθαρών κερδών και του κύκλου εργασιών, αντιστοίχως.

• Ανά εργοληπτική εταιρεία ο κύκλος εργασιών μειώθηκε το 2009 έναντι του 2008 κατά 19,4%, ενώ τα καθα-

μών, Μεταφορών και Δικτύων, προκύπτει ότι οι προσφερόμενες εκπώσεις κυμάνθηκαν από 1,7 έως 60,6%, με το μέσο ποσοστό έκπτωσης να ανέρχεται σε 25,7%, ενώ για την υπογραφή μιας σύμβασης, κατά μέσο όρο, απαιτήθηκαν έξι μήνες από τη δημοπράτηση του έργου.

• Σύμφωνα με στοιχεία της Μ.Ε. Μελετητών Δημοσίων Έργων του ΤΕΕ οι προκηρυσσόμενες μελέτες το τελευταίο τετράμηνο μειώθηκαν κατά 71%.

Οι ελληνικές κυβερνήσεις, διαχρονικά, δε συνεργάζονται συστηματικά με τους φορείς που εκπροσωπούν τους επιστήμονες. Η διάταξη ότι τα συγκεκριμένα ΝΠΔΔ είναι σύμβουλοι τους κατακτιέται, όποτε συμβαίνει αυτό, με τεράστιο αγώνα. Στο σύνολό τους τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα, ακόμα και αυτά που έχουν προνομιακή σχέση σε επίπεδο επιρροής, αντιμετωπίζουν με επιφυλακτικότητα τις τοποθετήσεις τους, γιατί δεν έχουν ελεγχθεί από τα ίδια.

Οι φορείς μας, χρόνια τώρα, συντονίζονται στα ζητήματα της εκπαίδευσης, του περιβάλλοντος, των κοινωνικών κατακτήσεων. Τώρα θέτουν ως κεφαλαιώδους σημασίας την πρωτοβου-

Το 2011 η ανεργία των μηχανικών υπολογίζεται υπερδιπλάσια του 2009. Χρειάζονται αποφάσεις για να ξεπεραστεί η ύφεση.

ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

λία για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και την ανάπτυξη -έπετα από το Μνημόνιο, το Νόμο για τα μέτρα στήριξης και τις συνεχιζόμενες ρυθμίσεις που περιορίζουν τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα των πολιτών.

Θεωρούμε θετικό ότι η ανάπτυξη ως σύνθημα έχει γενικευτεί. Και έχει γενικευτεί έναντι των προβλέψεων του μνημονίου. Βλέποντας το νόμισμα από την αντίθετη πλευρά, όμως, διακρίνουμε την πλήρη υπερίσχυση της υπηρέτησης της λογικής του μνημονίου έναντι της λογικής της εξόδου από την κρίση μέσα από την ανάπτυξη, μέσα από μια αξιόπιστη προοπτική.

Εναλλακτική στρατηγική ανάπτυξης

Οι επιστήμονες σήμερα θέλουν να μιλήσουν για μια Εναλλακτική Στρατηγική Ανάπτυξης, είτε ο πρόεδρος του ΤΕΕ. Για την ανάπτυξη στην πράξη, η οποία σε πρώτη φάση σχεδιάζεται, στοιχειοθετείται, αναλύεται, εξηγείται και συζητείται. Σήμερα, ή θα συγκρουστούν με την αντίληψη «να μην υπάρχει κανένας κανόνας πουθενά

και όλα να τα ρυθμίζει η αγορά» ή δε θα δικαιούνται να ομιλούν.

Σήμερα, συμμετέχουμε στο διάλογο χωρίς εννοχές, για όσα λέγαμε όλα τα τελευταία χρόνια, για όσα μπορούμε να πράξουμε μόνο σε συνεργασία με όσους συνταγματικά έχουν το δικαίωμα της τελικής απόφασης, και για όσα έχουν γίνει με ευθύνη μας. Παράδειγμα: Έχουμε το πιο υγιές Ταμείο, με τις μεγαλύτερες αποδόσεις, χωρίς οσμή σκανδάλων, το οποίο σκευεύεται από τις κυβερνήσεις. Έχει μια υγιή τράπεζα, την «Τράπεζα Αττικής», για την οποία κανένας μηχανικός δε διανοείται ότι θα «χαριστεί» στον ιδιωτικό τομέα, συμμετέχοντας σε σχετικούς ομίλους. Το ΤΕΕ είναι ο φορέας που έχει υλοποιήσει ένα αποδοτικό σύστημα κτηπύματος της φοροδιαφυγής για τα μέλη του. Είχε συμβάλει στην καθιέρωση ενός εξειδικευμένου, αλλά πιο δίκιου φορολογικού συστήματος για τα μέλη του. Η κατάργησή του θα είναι δυσβάστακτη για τους μηχανικούς το 2011, θα τους βρει παντελώς ανέτοιμους για τις διαφορετικές απαιτήσεις, αλλά από το 2012 θα ισοπεδώσει τα σχετικά έσοδα του κράτους.

Προϋποθέσεις για το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός διαφορετικού, βιώσιμου προτύπου ανάπτυξης υποστηρίζουμε ότι αποτελούν:

- Η καινοτομία, με τη διασφάλιση συνθηκών κοινωνικής, περιβαλλοντικής και οικονομικής ασφάλειας.
 - Η επαναφορά στο προσκήνιο της επιστημονικής τεκμηρίωσης, του σχεδιασμού και της οργάνωσης, με την αξιοποίηση των επιστημόνων.
- Η οικονομική κρίση που εκδηλώθηκε στην Ελλάδα δεν είναι απλά ένα λογιστικό πρόβλημα. Έχει ως χαρακτηριστικά την επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας, την αύξηση της ανεργίας, την κρίση υπερχρέωσης του Δημοσίου, την κρίση χρηματοδότησης του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και την επιδείνωση του προβλήματος της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Οι σοβαρότερες αδυναμίες του ελληνικού αναπτυξιακού μοντέλου, αφορούν:

- το έλλειμμα της ανταγωνιστικότητας,
- την πελαταιακή διαχείριση του δημοσίου χρήματος και τη λειτουργία της διοίκησης,
- την υποβάθμιση και την πλημμελή αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και ειδικότερα του επιστημονικού ανθρώπινου δυναμικού.

Αντί της επεξεργασίας και υλοποίησης πολιτικών στήριξης της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας, της ενίσχυσης της έρευνας και της καινοτομίας και της αναβάθμισης του ρόλου της άυλης εργασίας και του επιστημονικού δυναμικού, το ελληνικό αναπτυξιακό μοντέλο βασίστηκε στην επιχορήγηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας χωρίς αναπτυξιακούς στόχους, που οδήγησε σε υψηλή κερδοφορία, παράλληλα με την απώλεια ανταγωνιστικότητας και την έξοδο κεφαλαίων. Παράλληλα, η πελαταιακή διαχείριση των διαθέσιμων πόρων οδήγησε στη χαμηλή αποδοτικότητα, τη διαφθορά και τη σπατάλη.

Το κόστος της κρίσης για το παραγωγικό δυναμικό της χώρας, για την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή, αλλά, με όλο και πιο ορατό τρόπο, και για το περιβάλλον, παίρνει και θα συνεχίσει να παίρνει δραματικές διαστάσεις. Απέναντι σε μια τέτοια συ-

γκυρία, η διαχείριση του δημόσιου χρέους δεν είναι ούτε το μόνο, ούτε το σημαντικότερο πρόβλημα που έχει να αντιμετωπίσει η ελληνική κοινωνία, καθώς δεν μπορεί να μην αναζητήσει διεξόδους προς τις εξής κατευθύνσεις:

- την παραγωγική ανασυγκρότηση και την αναβάθμιση της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας,
- την ικανοποιητική προσφορά κοινωνικών υπηρεσιών και την εξασφάλιση της βιώσιμης λειτουργίας ενός συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης που προσφέρει αξιοπρεπείς συντάξεις και υπηρεσίες υγείας,
- τη συνεπή και αποτελεσματική υλοποίηση ενός εθνικού προγράμματος άμβλυνσης της κλιματικής αλλαγής και αντιμετώπισης των επιπτώσεών της.

Το να επωμιστούμε αυτές τις κατευθύνσεις, σημαίνει ότι θα επιδιώξουμε και τη λήψη αποφάσεων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο όσον αφορά τη δραστική μείωση του δημοσίου χρέους και την αποκατάσταση του κοινωνικού ελέγχου στο μεγαλύτερο μέρος του τραπεζικού συστήματος.

Οι επιπτώσεις του Μνημονίου

Αναφερόμενος στις επιπτώσεις του Μνημονίου, ο κ. Αλαβάνος τόνισε ότι η ύφεση είναι ο κύριος μοχλός της «εσωτερικής υποτίμησης», της πολιτικής δηλαδή που υιοθετήθηκε για να ανακτήσει η ελληνική οικονομία τις χαμένες ισορροπίες.

Όπως συμφωνούν ολοένα και περισσότεροι αναλυτές, η δημοσιονομική προσαρμογή της Ελλάδας θα καλύψει στην πράξη όλη τη δεκαετία 2010, με βαρυσήμαντες επιπτώσεις στη σχέση εσόδων/δαπανών, δεδομένου ότι το ΑΕΠ θα κυμαίνεται σε επίπεδα αισθητά χαμηλότερα σε σύγκριση με την περίοδο πριν από την κρίση. Ενδεικτικά, με βάση τις προβλέψεις του ΔΝΤ, για την Ελλάδα, η οικονομία θα βυθιστεί σε ύφεση, που σωρευτικά ανέρχεται σε 8,6% στην τριετία 2009-2011, ενώ η επίσημη ανεργία προβλέπεται να αγγίξει το 15% το 2012.

Λόγω του εσωστρεφούς χαρακτήρα της ελληνικής οικονομίας, οι περι-

Πόσους αντιπροσωπεύουμε:

ΜΕΛΗ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΩΝ	
ΣΥΛΛΟΓΩΝ	41.500
ΜΕΛΗ ΕΕ ΧΗΜΙΚΩΝ	11.700
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΙ	14.500
ΓΙΑΤΡΟΙ	85.000
ΣΥΜΒΟΛΛΑΙΟΓΡΑΦΟΙ	1.700
ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ	10.500
ΜΕΛΗ ΓΕΩΤΕΕ	30.000
ΜΕΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ	
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ	85.000
ΜΕΛΗ ΤΕΕ	107.000

κοπές δαπανών αναμένεται να έχουν ιδιαίτερος αρνητικό αντίκτυπο στους ρυθμούς ανάπτυξης, χωρίς παράλληλα οι εξαγωγές να είναι σε θέση να αντισταθμίσουν τη δυναμική της ύφεσης. Αυτό προκύπτει, μεταξύ άλλων, από το γεγονός ότι ο πολλαπλασιαστής του δημόσιου ελλείμματος επί της παραγωγής είναι ιδιαίτερος αυξημένος στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Το συγκεκριμένο γεγονός αναδεικνύει με τη σειρά του το μείζον πρόβλημα που προκύπτει για την αναπτυξιακή πορεία της χώρας από τη μείωση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).

Από τα προσωρινά στοιχεία, που αφορούν την εκτέλεση του κρατικού προϋπολογισμού για το Α΄ εξάμηνο του 2010, εμφανίζεται ότι υπάρχει υστέρηση εσόδων σε σχέση με το στόχο (αύξηση στο έμμηνο 7,2% έναντι στόχου 13,7%). Η υστέρηση θα ήταν ακόμα μεγαλύτερη αν δεν είχαν μειωθεί οι επιστροφές φόρων (-7,5%).

Τα αναμενόμενα έσοδα βάσει Μνημονίου από τη δήλωση των ημιμπαθριών οδηγούν σε απολύτως αμφισβητήσιμα στοιχεία. Η πρόβλεψη για δήλωση άνω των 1.200.000 αυθαιρέτων χώρων δεν επαληθεύεται, αφού από τις 10.6.2010 έως 20.7.2010 δηλώθηκαν 32.413 ημιμπαθριοί, που δείχνουν ότι ο προβλεπόμενος αριθμός είναι φανταστικός.

Το ενδιαφέρον, όμως, είναι μεγαλύτερο όσον αφορά τις δαπάνες και ειδικότερα το ΠΔΕ. Στο έμμηνο του 2010 το έλλειμμα εμφανίζεται μειωμένο κατά 46% έναντι στόχου 39,5%. Η μείωση του ελλείμματος οφείλεται στην υπερδιπλάσια από την προβλε-

πόμενη μείωση των δαπανών (-12,8% στο έμμηνο έναντι στόχου - 5,5%). Πολύ μεγάλη μείωση παρατηρείται στις δαπάνες του ΠΔΕ (-39,8% στο έμμηνο έναντι στόχου -4%). Το ΠΔΕ προβλεπόταν στο 3,9% του ΑΕΠ, το μικρότερο της δεκαετίας, παρ' ότι ο γενικός προϋπολογισμός παραμένει γενικά σταθερός ως ποσοστό επί του ΑΕΠ.

Το ΠΔΕ αποτελεί τον αναπτυξιακό βραχίονα του κρατικού προϋπολογισμού μέσω του οποίου χρηματοδοτούνται και υλοποιούνται όλα τα έργα/ενέργειες της κεντρικής και περιφερειακής κυβέρνησης, της συντριπτικής πλειοψηφίας των ΟΤΑ, καθώς και σημαντικού αριθμού ΔΕΚΟ, ΝΠΔΔ και ΑΕ, που ελέγχονται από το Δημόσιο.

Η μείωση των δαπανών στο ΠΔΕ, το πρώτο εξάμηνο του 2010, αγγίζει το 40% και από αυτή προέρχεται το 30% της μείωσης του ελλείμματος. Εάν συνεχισθεί με τον ίδιο ρυθμό και το δεύτερο εξάμηνο, σημαίνει ότι θα δούμε στο τέλος του χρόνου τις δαπάνες του ΠΔΕ να μη φθάνουν τα 8 δισ. και μάλιστα σε έργα που δεν είναι ΕΣΠΑ, καθώς δεν υπάρχουν σε αυτό αρκετά ενταγμένα σε φάση υλοποίησης ώστε να δημιουργήσουν δαπάνες. Αυτό με τη σειρά του θα οδηγήσει σε μείωση κοινοτικών εισροών, με πιθανότητα το έλλειμμα ΠΔΕ (δαπάνες μείον κοινοτικές εισροές) να αυξηθεί.

Το μνημόνιο ωστόσο δεν εγγυάται ούτε καν τη μείωση του δημόσιου χρέους. Προκαλώντας μια διαδικασία μείωσης του ΑΕΠ, το δημόσιο χρέος δεν είναι βέβαιο ότι δεν θα εξακολουθεί να αυξάνεται ως ποσοστό του ΑΕΠ. Με λίγα λόγια, όλα τα κέρδη α-

Δηλώσεις για ημιμπαθριους

Ημερομηνία έτος	Αριθμός έργων
10/6/2010	93
11/06/2010	421
12/06/2010	117
13/06/2010	120
14/06/2010	665
15/06/2010	715
16/06/2010	721
17/06/2010	639
18/06/2010	624
19/06/2010	111
20/06/2010	116
21/06/2010	870
22/06/2010	884
23/06/2010	816
24/06/2010	939
25/06/2010	736
26/06/2010	185
27/06/2010	208
28/06/2010	952
29/06/2010	1.087
30/06/2010	1.010
01/07/2010	1.018
02/07/2010	742
03/07/2010	115
04/07/2010	185
05/07/2010	1.062
06/07/2010	1.049
07/07/2010	964
08/07/2010	1.034
09/07/2010	807
10/07/2010	182
11/07/2010	173
12/07/2010	1.154
13/07/2010	1.416
14/07/2010	1.314
15/07/2010	1.377
16/07/2010	1.057
17/07/2010	195
18/07/2010	229
19/07/2010	1.387
20/07/2010	1.424
ΣΥΝΟΛΟ	32.413

πό την πλευρά του αριθμητή (μείωση ελλειμμάτων) μπορεί να εξαλείφονται από τις απώλειες από την πλευρά του παρονομαστή (ΑΕΠ). Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται στις προβλέψεις του ΔΝΤ που εκτιμούν αύξηση του δημόσιου χρέους στο 150% του ΑΕΠ το 2013, μιας οπωσδήποτε κρίσιμης χρονιάς.

Έτσι, όχι μόνο το μνημόνιο οδηγεί στην ύφεση και την ανεργία, αλλά δεν εγγυάται ούτε καν την αποφυγή της πτώχευσης. Η αβεβαιότητα αυτή, που αποτυπώνεται βεβαίως στα υψηλά, ακόμη, επιτόκια δανεισμού της Ελλάδας στις διεθνείς αγορές, όχι μόνο συντηρεί τη συζήτηση για το ενδεχόμενο αναδιάρθρωσης του ελληνικού χρέους, αλλά κυρίως το ενδεχόμενο λήψης νέων επώδυνων μέτρων.

Πρόσφατα, έχουν καταγραφεί στη δημόσια συζήτηση τοποθετήσεις που αποδίδουν στο μνημόνιο ισχυρό αναπτυξιακό χαρακτήρα. Τα αναπτυξιακά μέτρα αφορούν ως επί το πλείστον σε μέτρα περαιτέρω «απελευθέρωσης» της αγοράς εργασίας, προϊόντων και υπηρεσιών. Οι τοποθετήσεις αυτές παραβλέπουν δύο τουλάχιστον γεγονότα καίριας σημασίας:

- Πρώτον, η αναπτυξιακή αντίληψη που προωθείται, αγνοεί επιδεικτικά τους παράγοντες που οδήγησαν στην πρόσφατη κρίση και τα σοβαρά αδιέξοδα του προγενέστερου αναπτυξιακού υποδείγματος.

- Δεύτερον, δεν λαμβάνεται υπόψη ότι «στρεβλώσεις» παρατηρούνται, πρωτίστως, σε αγορές που είναι φαινομενικά «απελευθερωμένες». Το συγκεκριμένο γεγονός χρήζει σχολιασμού, δεδομένου ότι η απελευθέρωση των επαγγελματιών θα φέρει, υποτίθεται, περισσότερο ανταγωνισμό, και ως εκ τούτου, περισσότερη ανάπτυξη και απασχόληση. Οι εκτιμήσεις αυτές βρίσκονται πραγματικά σε πλήρη αντιδιαστολή με τις εξελίξεις σε άλλους, πλήρως «απελευθερωμένους» κλάδους της οικονομίας. Το γεγονός αυτό εξάλλου αποτυπώνεται στην εκτίναξη του πληθωρισμού, που δεν οφείλεται μόνο στην αύξηση του ΦΠΑ, αλλά και στις πασιφανείς ολιγοπωλιακές συνθήκες που κυριαρχούν σε πολλούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Με λίγα λόγια, οι ελληνικές επιχειρήσεις φαίνεται να έχουν ήδη προσανατολιστεί σε μια αύξηση των τιμών τους, με στόχο τη διατήρηση της κερδοφορίας τους. Συνεπώς, το τρίπτυχο «απορρύθμιση αγορών - ιδιωτικοποιήσεις - συγχωνεύσεις» αντί να οδηγήσει σε εντατικοποίηση του ανταγωνισμού, καταλήγει, αντιθέτως, σε ένα περιβάλλον στατικού και ολιγοπωλιακού ανταγωνι-

Δαπάνες προϋπολογισμού						
ΕΤΟΣ	ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ			ΠΔΕ/ ΓΕΝΙΚΟΣ	ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΠΔΕ	ΑΕΠ
	ΓΕΝΙΚΟΣ	ΤΑΚΤΙΚΟΣ	ΠΔΕ			
1	2	3	4	5=4/2	6	7
1999	12.381	10.146	2.235	18,1%	1.225	38.147
2000	41.798	34.377	7.421	17,8%	4.156	121.517
2001	43.630	35.788	7.842	18,0%	5.047	130.926
2002	44.445	37.431	7.014	15,8%	4.453	141.354
2003	49.266	40.728	8.538	17,3%	6.711	153.045
2004	55.012	45.490	9.522	17,3%	6.628	167.169
2005	56.210	48.686	7.524	13,4%	4.838	181.088
2006	58.300	50.116	8.184	14,0%	4.409	213.207
2007	64.542	55.733	8.809	13,6%	3.934	228.180
2008	71.266	61.642	9.624	13,5%	4.607	239.141
2009	80.938	71.438	9.500	11,7%	7.194	240.150
2010	78.996	69.796	9.200	11,6%	6.440	234.464

μοί, με υψηλή κερδοφορία, χαμηλά επίπεδα επενδύσεων στις υποδομές, στην Ε&Α και στο ανθρώπινο δυναμικό και κυρίως σε χρόνιες πληθωριστικές πιέσεις.

Μόνο ως αντίφαση, λοιπόν, μπορεί να εκληφθεί το γεγονός ότι, ενώ, από τη μία, «δοξάζονται» τα ευεργετικά, υποτιθέεται, αποτελέσματα της πλήρους απορρύθμισης των αγορών, από την άλλη, δρομολογούνται σήμερα εξελίξεις που προαναγγέλλουν την περαιτέρω συρρίκνωση του ανταγωνισμού σε κλάδους στρατηγικής σημασίας. Έτσι, παρατηρούμε μια πολιτική διακρίσεων (θεωρητικά «δύο μέτρα και δύο σταθμά»), με τις μεγάλες επιχειρήσεις να επιβάλλουν ολιγοπώλια στην πολιτική σφαίρα και εντέλει στο κοινωνικό σύνολο, και, αντι-

στρόφως, την πολιτική σφαίρα και τις μεγάλες επιχειρήσεις να επιβάλλουν στους εργαζομένους την πλήρη έκθεσή τους στις καταστρεπτικές συνέπειες του ανεξέλεγκτου, αθέμιτου και εν τέλει οδηγούντος σε ολιγοπώλια ανταγωνισμού. Δεν μπορεί να θεωρηθεί, εξάλλου, τυχαίο το γεγονός ότι η Ελλάδα κατέχει την 1η θέση στην κατάταξη των χωρών - μελών της ΕΕ με βάση την αναλογία του ακαθάριστου λειτουργικού πλεονάσματος (κέρδη) ως προς τις αμοιβές εργασίας στον επιχειρηματικό τομέα της οικονομίας. Συνεπώς, τα παραπάνω συνηγορούν υπέρ της άποψης ότι οι ακαμψίες ισχύουν πρωτίστως στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών και όχι στην αγορά εργασίας και στα κλειστά επαγγέλματα.

ΕΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΣ/ΑΕΠ	ΠΔΕ/ΑΕΠ	ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΠΔΕ/ΑΕΠ
1	8=2/7	9=4/7	10=6/7
1999	32,5%	5,9%	3,2%
2000	34,4%	6,1%	3,4%
2001	33,3%	6,0%	3,9%
2002	31,4%	5,0%	3,2%
2003	32,2%	5,6%	4,4%
2004	32,9%	5,7%	4,0%
2005	31,0%	4,2%	2,7%
2006	27,3%	3,8%	2,1%
2007	28,3%	3,9%	1,7%
2008	29,8%	4,0%	1,9%
2009	33,7%	4,0%	3,0%
2010	33,7%	3,9%	2,7%

Η ανάπτυξη στη χώρα μας δεν μπορεί να γίνει με ένα συνεχή τρόπο, στα καθιερωμένα πρότυπα

του παρελθόντος. Απαιτούνται ανατρεπτικές κατευθύνσεις ανάπτυξης, με βάση ένα εναλλακτικό ολοκληρωμένο σχέδιο στρατηγικής, με κριτήρια οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά, τόνισε ο Αλαβάνος.

Ένα στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη θα πρέπει να σχεδιαστεί με ένα συνδυασμό στόχων που θα λαμβάνουν υπόψη τους:

- Οικονομικές επιδράσεις: βελτίωση ανταγωνιστικότητας («τιμής» και «διαρθρωτικής») και εξωστρέφεια (νέες αγορές), με βασική προτεραιότητα την υποκατάσταση εισαγωγών.
- Κοινωνικές επιδράσεις: βελτίωση ποσοτικών και ποιοτικών χαρακτηριστικών της απασχόλησης, στρατηγική αποκατάσταση των κοινωνικών δαπανών και κοινωνική συνοχή, με βάση τις πραγματικές ανάγκες.

διώξεων, συμπεριλαμβανομένης της υποκατάστασης εισαγωγών από εγχώρια παραγωγή (λ.χ. εγχώρια παραγωγή εξοπλισμού των ΑΓΠΕ) και υποστήριξη τοπικών παραγωγικών συστημάτων.

• Αντιστροφή της βασικής ρυθμιστικής παρέμβασης που ευθύνεται για τις διαστάσεις της κρίσης, με τη μεταφορά στα ιδιωτικά τραπεζικά ιδρύματα του δικαιώματος δημιουργίας χρήματος (με άλλα λόγια, η χρέωση της οικονομίας με τα κέρδη μιας δραστηριότητας η οποία προσφερόταν προηγουμένως σχεδόν δωρεάν).

• Επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον ελληνικό χώρο και τα χαρακτηριστικά των πολιτικών για την άμβλυνση και αντιμετώπισή της.

• Αλλαγή του καταναλωτικού προτύπου.

• Ολοκληρωμένη προσέγγιση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης: συνδυασμός των στρατηγικών

Προτάσεις για μια άλλη ανάπτυξη

• Περιβαλλοντικές επιδράσεις: προστασία φυσικού περιβάλλοντος και πόρων, εγκαταστάσεις ΑΓΠΕ, εξοικονόμηση ενέργειας, νέες υποδομές, όπως υδάτινοι πόροι και μέσα μαζικής μεταφοράς, νέες παραγωγικές δραστηριότητες, π.χ. βιολογική καλλιέργεια κλπ.

Θα πρέπει, κατά συνέπεια, να περιλαμβάνει και τα εξής θέματα:

• Υιοθέτηση της λογικής του σχεδιασμού για την επίτευξη παραγωγικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων. Αυτό αναμένεται να μεταβάλει αναγκαστικά το συσχετισμό ανάμεσα σε πολιτικές που βασίζονται στους μηχανισμούς της αγοράς και σε πολιτικές δημόσιου χαρακτήρα, που αποτελούν απευθείας παρεμβάσεις δημόσιων ή κοινωνικών φορέων σε θέματα πύγιων ή άυλων επενδύσεων.

• Ανασυγκρότηση της παραγωγικής δομής και αναβάθμιση της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας. Σχεδιασμός τομεακών και κλαδικών επι-

επιλογών για την οικονομία και την κοινωνία, με την ενίσχυση της έρευνας και εκπαίδευσης και την αξιοποίηση αποτελεσματικών μηχανισμών διαμόρφωσης του αναγκαίου ανθρώπινου δυναμικού. Η δομή της Τεχνικής Εκπαίδευσης δεν ανταποκρίνεται στις σημερινές παραγωγικές ανάγκες. Αιτία της απογοήτευσης της νέας γενιάς η αναντιστοιχία προσδοκίων και πραγματικότητας.

• Αξιοποίηση καινοτομιών και επενδύσεις εντάσεως γνώσης, οι οποίες αποτελούν τη σημαντικότερη εισροή για την τεχνολογική και οργανωτική αναβάθμιση σε μια παραδοσιακή οικονομία, αλλά και σε μια οικονομία που επιδιώκει βιώσιμη ανάπτυξη.

• Συνεργασίες μεταξύ συμπλεγμάτων (clusters), μεταξύ παραγωγών και ερευνητικών φορέων, με στόχο την παραγωγή και αξιοποίηση της γνώσης για την πλήρη αξιοποίηση του επιστημονικού δυναμικού της χώρας μας.

Διασφάλιση συνθηκών κοινωνικής προστασίας για τον πολίτη

Το καθιερωμένο μοντέλο της ανταγωνιστικότητας θεωρούμε ότι δεν είναι ικανό για να εκφράσει τη διεθνή ανταγωνιστική θέση μιας χώρας αν δεν περιλαμβάνει την εσωτερική συνοχή και την υποστήριξη των πολιτών της, την ενεργό συμμετοχή τους στην ανάπτυξη. Για την απελευθέρωση της κοινωνικής καινοτομίας και της δημιουργικότητας των πολιτών απαιτείται να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον κοινωνικής προστασίας του πολίτη, με ελάχιστο στόχο τη σύγκλιση με το υφιστάμενο σε επίπεδο ΕΕ.

Σε αυτήν την κατεύθυνση, το ΤΕΕ προτείνει ένα πακέτο μέτρων το οποίο ενδεικτικά μπορεί να περιλαμβάνει τη δημιουργία Εθνικού Περιουσιολογίου, την αποδοτικότητα του κρατικού μηχανισμού σε κοινωνικές υπηρεσίες, τη δημιουργία τομέα χρηματοπιστωτικού συστήματος, που θα παρεμβαίνει στην αγορά ως καταλύτης υπέρ του δημοσίου συμφέροντος, Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Περιβάλλον, με έμφαση στην παράλληλη αύξηση της εθνικής προστιθέμενης αξίας των έργων και εγκαταστάσεων, εφαρμογή λύσεων ηλεκτρονικής υγείας (e-health), αξιοποιώντας τις καλές πρακτικές άλλων χωρών, τη δημιουργία δομών αξιόπιστης επιστημονικής πληροφόρησης και στήριξης του πολίτη κλπ.

Για να γίνουν αυτά χρειάζομαστε μια ξεκάθαρη θέση για το ρόλο της ΔΕΗ, που πρέπει να είναι δημόσια, ενιαία, κυρίαρχη στο χώρο της ενέργειας. Πρέπει να αποφασίσουμε την άμεση εμπλοκή της ΔΕΗ στις ΑΠΕ, όχι μόνο ως παραγωγού ηλεκτρικής ενέργειας. Πρέπει να την ωθήσουμε στην ανάπτυξη παραγωγής συστημάτων ΑΠΕ, ανεμογεννητριών και φωτοβολταϊκών υψηλής απόδοσης, στη σύνδεση με τα δυτικά κέντρα και πανεπιστήμια για νέες τεχνολογίες καινοτομίας, στη συνεργασία με μεγάλους οίκους του εξωτερικού για μεταφορά τεχνολογίας.

Σημαντικός τομέας της εξοικονόμησης είναι οι μεταφορές, στις οποίες θα πρέπει να ενισχύσουμε τις σι-

δηροδρομικές, ώστε να μειωθεί το βάρος των ενεργειακά σπιάτων οδικών μεταφορών. Θα απαιτηθούν νέες μεγάλες υποδομές που μπορούν να αναπτύξουν σημαντικούς κλάδους της οικονομίας.

Προστασία του πολίτη ως οικονομικού όντος, εκσυγχρονισμός και εποπτεία της αγοράς

Το καθεστώς της ελεύθερης αγοράς, όπως έχει εφαρμοστεί στη χώρα μας αφήνει ανυπεράσπιστο τον πολίτη απέναντι στα προϊόντα και τις υπηρεσίες που του παρέχονται, δημιουργεί αβεβαιότητα για τον πολίτη επενδυτή και επιχειρηματία και τεράστιες σπατάλες πόρων.

Το ΤΕΕ πιστεύει ότι ο χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός, το Κτηματολόγιο, η εποπτεία της αγοράς, καθώς και η θέσπιση, ο εκσυγχρονισμός και η εφαρμογή προδιαγραφών και η εκπαίδευση και κατάρτιση του τεχνικού προσωπικού αποτελούν κεφαλαίωδη ζητήματα για την ανάπτυξη της χώρας και θεωρεί αναντικατάστατη την υλοποίηση ή εποπτεία τους από έναν σωστά οργανωμένο και στελεχωμένο δημόσιο τομέα.

Ποιότητα, προδιαγραφές, κανονισμοί, τυποποίηση αποτελούν εμμονές του ΤΕΕ, οι οποίες πρέπει να διαχυθούν παντού.

Υποκατάσταση εισαγωγών - Εγχώρια προστιθέμενη αξία

Μια σειρά πλεονεκτημάτων της χώρας, όπως είναι η πρωτογενής παραγωγή, η ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος, ο ενεργειακός τομέας και το πλούσιο δυναμικό για ΑΠΕ, το πολιτιστικό και φυσικό απόθεμα κλπ. μπορούν να αποτελέσουν πηγή νέων αποδοτικών δραστηριοτήτων για την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών, που να βασίζονται στην εγχώρια ζήτηση, εφόσον καταρτιστούν ανάλογες επιμέρους στρατηγικές. Διαφορετικά, υπάρχει τεράστιος κίνδυνος οι ενισχύσεις νέων τομέων, όπως οι ΑΠΕ, να καταλήξουν σε πληθώρα εισαγωγών και σε επιδείνωση του ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών.

Ψηφιακή Οικονομία

Οι επιδόσεις της χώρας στην Ψηφιακή Οικονομία παρουσιάζουν τραγική υστέρηση τόσο όσον αφορά τις ανάγκες (π.χ. δυσπρόσιτες και νησιωτικές περιοχές) όσο και τις δυνατότητες που υπάρχουν, συμπεριλαμβανομένων του χαμηλού κόστους επενδύσεων, της ύπαρξης περιεχομένου, αλλά και των αξιολογών επιδόσεων των επιστημόνων του τομέα.

Χαρακτηριστική για τον τομέα είναι η κατάσταση που επικρατεί στην Εξυπηρέτηση πολιτών - Ηλεκτρονική διακυβέρνηση (e-Government).

Η Ελλάδα βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις στην ΕΕ-27, όσον αφορά στις επιδόσεις της ως προς την ηλεκτρονική διακυβέρνηση (e-Government) και στην προτελευταία θέση ως προς το δείκτη ηλεκτρονικών προμηθειών.

Το χάσμα της χώρας με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ, σε συνδυασμό με τη γεωπολιτική της μορφή, αποτελούν συγχρόνως και πρόκληση για βελτίωση της εξυπηρέτησης των πολιτών και των επιχειρήσεων, εξοικονόμηση πόρων και διαφάνεια μέσω αποδοτικής αξιοποίησης των ΤΠΕ και αναδιοργάνωσης των διαδικασιών των οργανισμών.

Απαιτείται ένα στρατηγικό σχέδιο για τις νέες τεχνολογίες που να αναφέρεται οριζοντίως σε όλους τους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, με προτεραιότητες, ενδεικτικά, στον δημόσιο τομέα, στις Πράσινες Τεχνολογίες, στην Παιδεία και την Υγεία, στα έργα κλπ.

Συνεργίες μεταξύ συμπλεγμάτων κλάδων

Το ΤΕΕ υποστηρίζει ότι οι προτεραιότητες αναπτυξιακής πολιτικής δεν είναι δυνατόν να περιορίζονται σε έναν επιμέρους κλάδο, αλλά θα πρέπει να επεκτείνονται σε ευρύτερα συμπλέγματα σημαντικών κλάδων για την ελληνική οικονομία. Ενδεικτικά, αναφέρουμε:

• Κατασκευές και Βιομηχανικά Προϊόντα

Με πολύ μεγάλη ευκολία ανακοινώθηκε πρόσφατα από τον υπουργό Οικονομικών, κ. Παπακωνσταντίνου: «Ξεχάστε την οικοδομή για την ανάπτυξη». Αυτή η φράση δεν θα μπο-

ρούσε να ειπωθεί τόσο εύκολα, αν είχε γίνει κατανοητό ότι κάτι τέτοιο θα οδηγούσε μια σειρά από εξαγωγικούς κλάδους, όπως, για παράδειγμα, του τσιμέντου, του χάλυβα, και του αλουμινίου, σε κατάρρευση, ενώ δεκάδες χιλιάδες εργαζόμενοι θα οδηγούνταν στην ανεργία.

• Τουρισμός και Κατασκευές

Η Ελλάδα αποτελεί τουριστικό προορισμό και διαθέτει πολλαπλά τουριστικά πλεονεκτήματα. Η άναρχη τουριστική ανάπτυξη, δημιούργησε τεράστια υποβάθμιση σε περιοχές με ιδιαίτερο φυσικό ή πολιτιστικό - ιστορικό ενδιαφέρον.

Η ολοκληρωμένη τουριστική ανάπτυξη προϋποθέτει οργανωμένες παρεμβάσεις, οι οποίες διασφαλίζουν τον φυσικό και ανθρωπογενή πλούτο της, με ενδεικτικές δράσεις τον Χωροταξικό και Πολεοδομικό Σχεδιασμό, την ανάπτυξη περιοχών και την ολοκληρωμένη αναβάθμιση κτιρίων, τα έργα προστασίας και ανάδειξης περιβάλλοντος κλπ.

• Τουρισμός και Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Ένας από τους σημαντικότερους τομείς της ελληνικής οικονομίας, ο τουρισμός, υστερεί σημαντικά στον τομέα της αξιοποίησης των ΤΠΕ, με δραματικές επιπτώσεις για το μέλλον του. Την ίδια στιγμή, παρατηρείται σπατάλη επενδύσεων στις ΤΠΕ για καταναλωτικούς σκοπούς, ενώ οι επιχειρήσεις και οι πολίτες αδυνατούν να έχουν ποιοτικές υπηρεσίες.

Ένα σχέδιο ολοκληρωμένης αξιοποίησης των ΤΠΕ στον τουριστικό τομέα, βασιζόμενο στις ανάγκες της εγχώριας αγοράς, στην ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων και στους επιστήμονες Πληροφορικής, θα έχει πολλαπλά οφέλη και για τους δύο τομείς της οικονομίας, αλλά και για άλλες δραστηριότητες που στηρίζονται από αυτούς τους δύο τομείς (μεταφορές, εμπόριο, πολιτισμός κλπ.).

Απασχόληση μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων

Στην Ελλάδα υπάρχει μεγάλος αριθμός μειονεκτικών ομάδων (ΑΜΕΑ, μειονότητες κλπ.), των οποίων θα μπορούσαν να αναζητηθούν επωφε-

λείς και χρήσιμες για την κοινωνία μορφές απασχόλησης, με βάση τη διεθνή εμπειρία για τις κοινωνικές επιχειρήσεις.

Ειδικότερα στον τομέα των κατασκευών θα μπορούσαν, μετά από ειδική κατάρτιση, να αξιοποιηθούν στην ανάπλαση πόλεων, στην ανάδειξη πολιτιστικών και ιστορικών σημείων, στην προστασία του περιβάλλοντος κλπ.

Κοινωνικές επιχειρήσεις, με τη συμμετοχή μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων, θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στο σχεδιασμό και στην παραγωγή προϊόντων χειροτεχνίας, αξιοποιώντας παραδοσιακά και σύγχρονα μοτίβα, με την αξιοποίηση και πολλών απομακρυσμένων περιοχών.

Αξιοποίηση της έρευνας και τεχνολογίας και των επιστημόνων

Για την επιτυχή αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, διεθνείς οργανισμοί όπως ο ΟΟΣΑ, προτείνουν επένδυση στην καινοτομία, την έρευνα και την τεχνολογία.

Όλες οι έρευνες σχετικά με την ανταγωνιστικότητα, την έρευνα, την τεχνολογία και την καινοτομία επιβεβαιώνουν αυτό που γνωρίζουν όλοι οι Έλληνες μηχανικοί

και επιστήμονες που ασχολούνται στην πράξη με τα έργα, τη βιομηχανία, τις συμβουλευτικές υπηρεσίες ή εργάζονται στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και τα Ερευνητικά Ινστιτούτα.

Ιδιαίτερα για τον κατασκευαστικό τομέα, θα πρέπει να αξιοποιηθούν και να επεκταθούν οι τομείς προτεραιότητας Έρευνας και Τεχνολογίας για τις Κατασκευές που περιλαμβάνονται στην Ελληνική Πλατφόρμα που έχει δημιουργηθεί από το ΤΕΕ, σε συνεργασία με την αντίστοιχη Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα.

Η τεχνολογική και οργανωτική υποστήριξη των επιχειρήσεων, των βιομηχανιών και των βιοτεχνιών αποτελεί ένα ευρύ πεδίο δυνατοτήτων παρέμβασης μέσα από δομές υποστήριξης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.

Εξοικονόμηση πόρων

Οι βασικές πηγές χρηματοδότησης της νέας ανάπτυξης μπορεί να είναι οι εξής:

• Εθνικό Περιουσιολόγιο

Το ΤΕΕ προτείνει τη δημιουργία Εθνικού Περιουσιολογίου για την πλήρη καταγραφή και φορολόγηση του συσσωρευμένου πλούτου και την αξιοποίηση του δημοσίου πλούτου για κοινωνικούς σκοπούς, με απόλυτο κριτήριο το δημόσιο συμφέρον.

• Κτηματολόγιο

Υπάρχουν δεσμευμένοι πόροι οι οποίοι δεν αξιοποιούνται λόγω μιας λανθασμένα σχεδιασμένης γραφειοκρατικής διαδικασίας. Έχουν χαθεί, χωρίς λόγο, για πάνω από ένα χρόνο, χιλιάδες θέσεις εργασίας.

• Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και ο Αναπτυξιακός Νόμος

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και ο Ανα-

ση αυτών των έργων είναι η απρόσκοπτη χρηματοδότησή τους, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν καθυστερήσεις που οφείλονται σε αυτή.

• Εθνικά Έργα

Η κατάσταση εδώ αλλάζει δραματικά όσον αφορά το υποτήμημα των έργων. Σύμφωνα με την εμπειρία των τελευταίων δεκαετιών:

- η επιλογή των έργων είναι αποτέλεσμα συμβιβασμών,
- ο προϋπολογισμός με τον οποίο ένα έργο εντάσσεται είναι πλασματικός,
- το φυσικό αντικείμενο είναι ασαφές,
- ο χρόνος εκτέλεσης είναι άγνωστος,
- το κάθε έργο συνήθως υλοποιείται μέσα από μια σειρά εργαλαβιών,
- η ποιότητα εκτέλεσης σπάνια ελέγχεται, και
- η χρηματοδότηση εναπόκειται σε ποικιλία δεσμεύσεων.

Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι ότι ένα έργο ολοκληρώνεται κάποτε, με ένα άγνωστο κόστος και με μια τυχαία ποιότητα. Κάτω από αυτά τα δεδομένα η αποτελεσματικότητα/αποδοτικότητα του έργου δεν υφίσταται παρά μόνο επειδή το έργο ολοκληρώθηκε.

Ήδη, το Εθνικό ΠΔΕ, εάν λάβει κανείς το επίσημο υπόλοιπο των ενταγμένων έργων και όχι το πραγματικό, που είναι αρκετά μεγαλύτερο, θέλει, με τους τωρινούς ρυθμούς χρηματοδότησης, πολύ συντηρητικά, τουλάχιστον 6-7 χρόνια για να ολοκληρωθούν τα ενταγμένα έργα.

Πρόταση

Είναι φανερή η κακή διαχείριση που εφαρμόζεται στο Εθνικό ΠΔΕ η οποία έχει ως αποτέλεσμα τη διασπάθιση των πόρων και την έλλειψη αποτελεσματικότητάς του. Η επόμενη πενταετία είναι εξαιρετικά κρίσιμη και δεν είναι δείγμα μιας σοβαρής κυβερνητικής προσπάθειας για την ανάπτυξη, η συμβολή του ΠΔΕ να εξαντλείται μόνο στη μείωση των διατιθέμενων πόρων του. Τα μέτρα που είναι αναγκαία να ληφθούν για τον εξορθολογισμό του, πρέπει να στοχεύουν:

- στη χρηματοδότηση επενδύσεων και μόνο και
- στην ταχύτερη αποπεράτωση συγκεκριμένων επενδύσεων, προκειμένου στην αρχή να ελαφρυνθεί/μειωθεί η «ουρά» του Εθνικού ΠΔΕ και στη συνέχεια τα έργα που εντάσσονται να καλύπτουν τους παράγοντες που προαναφέρθηκαν.

Επομένως:

• Σε μόνιμη βάση δεν χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ λειτουργικές δαπάνες και μεταφέρονται, εάν είναι αναγκαίες, στον τακτικό προϋπολογισμό. Όπου απαιτείται, ψηφίζεται σχετικός νόμος.

• Καθώς δεν υπάρχουν πολλά έργα ενταγμένα στο ΕΣΠΑ, είναι δυνατόν και αναγκαίο να ενταχθούν στα προγράμματά του, έργα του Εθνικού ΠΔΕ, που καλύπτουν τις κοινοτικές απαιτήσεις.

πτυξιακός Νόμος οφείλουν να θέτουν προτεραιότητες βάσει αναπτυξιακού σχεδίου. Τα κριτήρια χρηματοδότησης να είναι ιδιαίτερα αυστηρά και να βασιστούν στην αξιολόγηση που πρέπει να γίνει για τις αναπτυξιακές χρηματοδοτήσεις του παρελθόντος.

Ειδικότερα για το ΠΔΕ:

Σημερινή κατάσταση

• Συγχρηματοδοτούμενα Έργα

Μέσα από τις απαιτήσεις του Συστήματος Διαχείρισης Έργων (Ν. 3840/10) που δίδει το ΕΣΠΑ, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας, οι παραπάνω παράγοντες καλύπτονται τουλάχιστον θεωρητικά.

Όσον αφορά τα μεμονωμένα έργα που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Έρευνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυτά έχουν επιλεγεί μέσα από διαδικασίες συγκριτικής αξιολόγησης σε κοινοτικό επίπεδο και καλύπτουν, επίσης, θεωρητικά τους παραπάνω παράγοντες.

Ένα σημαντικό στοιχείο που βελτιώνει την απόδο-

• Για τα έτη 2010 και 2011, στο Εθνικό ΠΔΕ, δεν εντάσσονται νέα έργα και δεν δημοπρατούνται νέες εργολαβίες, παρά μόνο για την αντιμετώπιση αποτελεσμάτων φυσικών καταστροφών. Ως αποτέλεσμα αυτού η χρηματοδότηση θα οδηγηθεί στην κάλυψη των υφιστάμενων εργολαβιών.

• Το 2010 πραγματοποιείται η καταγραφή των εργολαβιών που υφίστανται εν εξελίξει σε κάθε έργο, ανεξάρτητα από το φορέα χρηματοδότησης (υπουργείο, περιφέρεια, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, ΟΤΑ). Δεν απαιτείται η ανάπτυξη νέων εργαλείων, καθώς είναι ήδη σε λειτουργία η εφαρμογή του ΟΠΣ για το ΕΣΠΑ.

• Το 2011 που θα έχει εφαρμοστεί ο «Καλλικράτης» και θα υπάρχουν καταγεγραμμένα ηλεκτρονικά τα στοιχεία των εν λειτουργία εργολαβιών, η κεντρική κυβέρνηση θα ανακοινώσει το ύψος του ΠΔΕ για τα επόμενα 5 χρόνια και όλα τα έργα, τα οποία επιθυμούν οι περιφέρειες και τα υπουργεία να συνεχιστούν για να ολοκληρωθούν σύντομα, θα ενταχθούν σε 5ετή προγράμματα με πραγματικούς προϋπολογισμούς, οι οποίοι θα καλύπτονται χρηματοδοτικά από τους υφιστάμενους πόρους, προκειμένου να αρχίσουν να ολοκληρώνονται.

Με αυτά τα μέτρα το Εθνικό ΠΔΕ θα καταστεί ένας αναπτυξιακός παράγοντας χωρίς να απαιτηθεί η αύξηση του και θα σταματήσει να λειτουργεί ως χώρος εναποθέσεως εξασφαλισμένων, συμβιβασμών και διευθετήσεων - διευκολύνσεων.

Το ΕΣΠΑ

• Ποιοτική και ποσοτική αναθεώρηση του ΕΣΠΑ 2007-13 και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του (ΕΠ), με προσανατολισμό τη βιώσιμη («πράσινη») ανάπτυξη, αντίληψη που πρέπει να διατρέχει «οριζόντια» τα προγράμματα.

• Αύξηση χρηματοδότησης ΠΔΕ για το ΕΣΠΑ.

• Αναθεώρηση - τροποποίηση του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) σε μεσοπρόθεσμη οπτική.

Αυτογενής, τοπική ανάπτυξη

Είναι απαραίτητο να διερευνηθούν τρόποι αυτογενούς τοπικής ανάπτυξης και αυτοχρηματοδότησης, βασισμένοι σε νέα, καινοτόμα πρότυπα ανάπτυξης, στις ευκαιρίες των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας κλπ.

Η αναδιοργάνωση του δημοσίου τομέα

Η αναδιοργάνωση και ο περιορισμός της σπατάλης του δημόσιου τομέα χωρίς μείωση, αλλά με αναβάθμιση των υπηρεσιών του σε κρίσιμους τομείς για τον πολίτη και την ανάπτυξη.

Περιορισμός άλλων δαπανών

• Το κόστος της τεχνολογικής και οργανωτικής υστέρησης.
• Το κόστος των ανεπαρκών σχεδιασμών.
• Το περιβαλλοντικό κόστος.
• Το κοινωνικό κόστος (ανεργία, υποαπασχόληση, ετεροαπασχόληση κλπ.).

• Περιορισμός δαπανών μέσω κοινωνικού ελέγχου.

Εισηγήσεις των άλλων

Στην ημερίδα, έγιναν οι εξής εισηγήσεις: «Η νομική θεωρία και πράξη στην επιχειρηματική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη», ήταν το θέμα του **Κ. Βλαχάκη**, προέδρου της Σ.Ε. Συμβολαιογραφικών Συλλόγων Ελλάδας Το περιβάλλον, που δημιουργεί η Δικαιοσύνη, στην κοινωνία και την οικονομία, είναι ο καταλύτης για την προοπτική και τη δυναμική της ανάπτυξης, του αναπτυξιακού προτύπου της χώρας. Μεταξύ και άλλων αιτίων που ευθύνονται για την κατάσταση της ανταγωνιστικότητας στην Ελλάδα, εντοπίζονται, στον τομέα της

ανάπτυξη, δυστυχώς αρνητικά, στην Ελλάδα. Η κρίση στη Δικαιοσύνη είναι δομική και αφορά την απονομή της που είναι βραδεία έως ορίων αρνηρικής και επομένως αναποτελεσματική, αλλά και τη λειτουργία της, με τις παρεμβάσεις της εκτελεστικής εξουσίας, διαχρονικά, των εξωθεσμικών κέντρων και με τη διαπλοκή λειτουργιών της. Είμαστε «πρωταθλητές» στη διαφθορά και όμως δεν έχει καταδικαστεί σχεδόν κανείς διαχειριστής του δημοσίου χρήματος.

Για το ζήτημα της απονομής απαιτείται συστηματικός κοινωνικός έλεγχος, ενώ για τη βελτίωση του χρόνου εκδίκασης πρέπει να ληφθούν ουσιαστικές νομοθετικές πρωτοβουλίες, τις οποίες περιέγραψε καταλλήλως ο κ. Σχινάς.

«Ο αναπτυξιακός ρόλος του Κράτους Πρόνοιας και το ΕΤΑΑ», ήταν ο τίτλος της εισήγησης του **Ι. Υφαντόπουλου**, καθ. Παν/μίου Αθηνών.

«Η Πράσινη Χημεία και η Χημική Τεχνολογία, οι νέοι πυλώνες του παραγωγικού μοντέλου της Βιομηχανίας», ήταν το θέμα του **Μιχ. Χάλαρη**, Ειδ. Γραμ. Υπ. Εργασίας και Κοιν. Ασφάλισης, Εκπαιδευτικού ΕΕΧ, ο οποίος, μεταξύ άλλων, ανέπτυξε τις αρχές της Πράσινης Χημείας.

Οι αρχές της Πράσινης Χημείας, τόνισε, είναι η πρόληψη, η οικονομία ατόμων, η χρήση λιγότερο επικίνδυνων χημικών συνθέσεων, ο σχεδιασμός ασφαλέστερων χημικών προϊόντων, η χρήση ασφαλέστερων διαλυτών και βοηθητικών μέσων, ο σχεδιασμός για ενεργειακή αποτελεσματικότητα, η χρήση ανανεώσιμων πρώτων υλών, η μείωση ενδιαμέσων παραγώγων, η κατάλυση, ο σχεδιασμός αποικοδομήσιμων ή και ανακυκλώσιμων προϊόντων, η χρησιμοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η χρήση τεχνολογιών παραγωγής που δεν βλάπτουν το περιβάλλον ή την υγεία, βιομηχανικές διεργασίες για μη παραγωγή αποβλήτων ή αποβλήτων που ανακυκλώνονται ή βιοαποικοδομούνται.

«Η συμβολή της Ελληνικής Γεωργίας, του Πρωτογενούς Τομέα και των Γεωτεχνικών Επιστημών στην

λειτουργίας του κράτους, και προβλήματα στην ποιότητα του νομοθετικού και ρυθμιστικού πλαισίου. Οι δραματικές ανατροπές, που επέφερε η κυβέρνηση στα εργασιακά και το σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης, αναδεικνύουν την επιτακτική ανάγκη του διαρκούς σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων του πολίτη, στο περιβάλλον των αρχών του κράτους δικαίου και της ουσιαστικά δημοκρατικής πολιτείας.

«Συνθήκες απονομής δικαιοσύνης και ανάπτυξη», ήταν το θέμα που ανέπτυξε ο αντιπρόεδρος Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, **Θ. Σχινάς**. Η απονομή Δικαιοσύνης επηρεάζει την

Επιστημονικών φορέων

Ανάπτυξη της Χώρας», ήταν το θέμα του **Θ. Μαρκόπουλου**, πρόεδρου ΓΕΩΤΕΕ.

Τις «προοπτικές ανάπτυξης σε συνθήκες ύφεσης», ανέπτυξε ο **Κ. Κόλλιας**, πρ. Ειδικός Γραμματέας Αποκρατικοποιήσεων του Υπουργείου Οικονομικών.

Οι παρεμβάσεις τριών πρώην υπουργών

Παρεμβάσεις και σχόλια για το σημαντικό ζήτημα της ανάπτυξης έκαναν οι πρώην υπουργοί **Κωστής Χατζηδάκης**, **Γεράσιμος Αρσένης** και **Γιάννης Δραγασάκης**.

Στην εισήγησή του ο κ. Χατζηδάκης παραδέχθηκε ότι η ΝΔ έκανε σφάλματα και παραλείψεις. Έχει, επομένως, και η ΝΔ τις ευθύνες της για τη σημερινή οικονομική κρίση, όπως έχουν και όλες οι κυβερνήσεις τα τελευταία 35 χρόνια.

Ωστόσο η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ άφησε στη μέση προτάσεις και λύσεις, όπως, για παράδειγμα, η ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων, η τακτοποίηση των ημιυπαίθριων χώρων, η πράσινη επιχειρηματικότητα και η απορρόφηση του ΕΣΠΑ, η οποία, το 2010, ήταν 16 φορές μικρότερη εκείνης του 2009 ενώ η δραστηριότητα του ΤΕΜΠΜΕ το 2009 ήταν 30 φορές πάνω σε σχέση με τη φετινή. Σταμάτησε με τον τρόπο αυτό την ανάκαμψη και την ανάπτυξη στην οποία εμείς είχαμε υπολογίσει. Επίσης, καταργήθηκε ο επενδυτικός νόμος, ενώ δεν δόθηκε έμφαση στον τουρισμό, τις νέες τεχνολογίες και τα εξειδικευμένα προϊόντα. Ο κ. Χατζηδάκης τόνισε ακόμα ότι για να καλύψει η κυβέρνηση τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το μνημόνιο, δίνει την εικόνα του κράτους - μπαταχαστή, το οποίο δεν πληρώνει τις υποχρεώσεις του, δεν επιστρέφει τους επιπλέον καταβληθέντες φόρους, ούτε τον ΦΠΑ, «στεγνώνοντας» την οικονομία. Τέλος, αναφέρθηκε στην υπερπροστασία κοινωνικών ομάδων, η οποία δυ-

σχεραίνει την κατάσταση, υπονοώντας την κατάργηση των «κλειστών» επαγγελμάτων.

Ο κ. Αρσένης τόνισε: «Πρέπει να δούμε τα αίτια της συστημικής κρίσης. Διαχρονικά, είπε, η Ελλάδα από τη μεταπολεμική περίοδο, καταναλώνει περισσότερα από όσα παράγει, κατά 10% έως 15%. Το σχέδιο Μάρσαλ, αργότερα το Μεταναστευτικό, κατόπιν το ναυτιλιακό συνάλλαγμα και από τη δεκαετία '80-'90 τα κοινοτικά κονδύλια, βοήθησαν να καλυφθεί κάπως το έλλειμμα αυτό. Αργά ή γρήγορα, όμως, θα καταλήγαμε εδώ. Έχουμε δύο λύσεις, τόνισε ο κ. Αρσένης. Ή θα κατεβάσουμε το βιοτικό επίπεδο κατά 15% ή θα αυξήσουμε κατά 15% την παραγωγή μας. Η διεθνής κρίση ήρθε και μας επέβαλε το μνημόνιο. Έχει ορισμένες συνέπειες η προσπάθεια να επιβληθεί μείωση κατά 15% στην κατανάλωση. Έχουμε κατάσταση στασιμότητας πληθωρισμού. Πρέπει να προχωρήσουμε σε αύξηση παραγωγής».

Αναφερόμενος στις τράπεζες, είπε: «Καμία ανάπτυξη, σε καμία χώρα δεν έγινε όταν δεν είχες ένα πυλώνα τραπεζικού συστήματος ενταγμένο στην ανάπτυξη. Περισσότερο από τους πολιτικούς, το φταίξιμο είναι του τραπεζικού συστήματος. Το τραπεζικό σύστημα είναι στη νοοτροπία του αντιαπνευσιακό».

Πρέπει να πάμε σε μία ad hoc συμφωνία κράτους - ιδιωτών. Το σύνολο του εσωτερικού τομέα είναι τα έσοδα - έξοδα του δημόσιου τομέα μαζί με τα έσοδα - έξοδα του ιδιωτικού τομέα. Έχουμε 12% έλλειμμα του δημόσιου τομέα και 1% πλεόνασμα του ιδιωτικού. Αυτό μας κάνει ένα έλλειμμα 11%. Από το 11% θα πρέπει να πάμε στο μηδέν (άντε 3%...) και γι' αυτό ή θα αλλάξουμε το ισοζύγιο εξωτερικών πληρωμών ή αυτό θα γίνει βίαια.

Η παραγωγή μας είναι εσωστρεφής. «Μόνο ένα 20% του εθνικού μας εισοδήματος το ανταλλάσσουμε με το εξωτερικό» υπογράμμισε.

Πρέπει να γίνει στροφή σε εμπορεύσιμα αγαθά, όχι σε δρόμους και κτίρια, είπε. Πρέπει να επιλέξουμε δραστηριότητες που θα μας φέρουν 10 χρόνια μπροστά από τους άλλους. Για να γίνει αυτό καλείται όλος ο παραγωγικός χώρος να διαμορφώσει αναπτυξιακή κουλτούρα που μας λείπει, κατέληξε ο κ. Αρσένης.

Ο κ. Δραγασάκης αναφέρθηκε στην ποιοτική ανάπτυξη, λέγοντας ότι απαιτεί επιλογές με βάση το μακροχρόνια αποτελέσματα, άρα είναι σε ρήξη με το νεοφιλελεύθερο μοντέλο. Δε γίνεται με κερδοσκοπικές τράπεζες, δε γίνεται με λιτότητα και μείωση μισθών γιατί πρέπει να στηρίζεται στην εσωτερική αγορά.

Με το μνημόνιο, έχουμε τις εξής επιλογές:

1) Λιτότητα, η οποία δεν είναι λάθος, «είναι συνειδητή πολιτική, η πολιτική του μνημονίου. Μέσω αυτής θέλουν να έρθει η ύφεση. Διότι μέσω της ύφεσης θέλουν να έρθει η ανεργία, διότι μέσω της ανεργίας θέλουν να μειωθούν οι μισθοί. Και θεωρούν ότι μέσω της μείωσης των μισθών και άλλων θα δημιουργηθούν συνθήκες να αναπυκνωθούν οι επενδύσεις, να υπάρξει παραγωγή, να υπάρξουν εξαγωγές» είπε ο κ. Δραγασάκης.

Ωστόσο, εκτός της κοινωνικής διάστασης, το αποτέλεσμα αυτής της επιλογής, κάθε άλλο παρά εγυφάται αυτό το οποίο υπόσχεται, πρόσθεσε και ανέφερε τα παραδείγματα της Ιρλανδίας, της Ουγγαρίας και της Λετονίας. Στην Ελλάδα το έλλειμμα μειώθηκε, αλλά η αύξηση των εσόδων από το προβλεπόμε-

νο 12,5%, είναι μόνο 7%. Το μνημόνιο προβλέπει ακόμη για το 2010 πληθωρισμό 2%-1,9%, και η απόκλιση είναι πάνω από 100%, αφού ήδη τρέχει με ρυθμό 5,3%. Ο πληθωρισμός αυτός σημαίνει δραματική μείωση των ήδη παγωμένων μισθών και του ιδιωτικού τομέα, δηλαδή μια τεράστια αναδιανομή σε βάρος της εργασίας. Λένε τώρα ότι σε επόμενη θεώρηση θα τροποποιήσουν το μέγεθος του πληθωρισμού. Δε χτυπήθηκαν τα καρτέλ, δεν καταπολεμήθηκε η ακρίβεια, αλλά θέλουν την απελευθέρωση των κλειστών επαγγελμάτων και την κατάργηση της περιβόητης ελαχίστης αμοιβής.

2) Στάση πληρωμών. Η επιλογή αυτή, είναι «δεν αναγνωρίζουμε το χρέος, δεν το πληρώνουμε, φεύγουμε από το ευρώ και στη βάση αυτή δημιουργούμε μια νέα αφετηρία. Προσωπική μου άποψη είναι αυτό ότι θα δημιουργήσει περισσότερα προβλήματα από όσα θα λύσει».

3) Αναδιανομή. Τα προβλήματα της υπερχρέωσης αντιμετωπίζονται με μια σύνθετη πολιτική που αρχίζει με αναδιανομή όχι μόνο εισοδημάτων, αλλά του συσσωρευμένου πλούτου. Η αναδιανομή του πλούτου χρειάζεται ρύθμιση του χρέους, που είναι διαχειρίσιμο, με ένα μέρος απάειψης. Είναι ένα σχέδιο που για να έχει περιεχόμενο, χρειάζεται δουλειά, εμπάθθυνη. Όμως για την υλοποίησή του πρέπει να στραφούμε στον κόσμο της εργασίας, σημείωσε ο κ. Δραγασάκης προτείνοντας ως πλέον κατάλληλους τους επιστήμονες.

Αναγκαία επανόρθωση

Ο γνωστός και μη εξαιρετός «Δαίμων του Τυπογραφείου», χτύπησε δυστυχώς τρεις φορές στο κείμενο του βιογραφικού του μέλους της Δ.Ε. του ΤΕΕ **Αντώνη Πρωτονοτάριου**.

- Από το Φεβρουάριο 1994 (και όχι 1004, όπως γράφηκε) έως τον Οκτώβριο 2006 ήταν εργαζόμενος, μέλος ΔΣ, αντιπρόεδρος και πρόεδρος της ΕΡΓΑΣ.
- Επί 17 χρόνια ήταν μέλος του ΔΣ (και όχι ΔΔ), Α' αντιπρόεδρος και Γεν. Γραμματέας του ΣΠΜΕ.
- Από τον Ιούνιο 2002 έως το Σεπτέμβριο του 2008 ήταν μέλος του ΔΣ (και όχι ΔΔ) του ΤΣΜΕΔΕ ως εκπρόσωπος του ΤΕΕ.

Πρωτοβουλία για τη Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων

Οι συλλογικοί φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση των στερεών αποβλήτων, εκτιμούν ως σημαντική και χρήσιμη την πρωτοβουλία δικτύωσής τους, με στόχο το συντονισμό της δράσης τους και τη θετική συμβολή τους στην ολοκληρωμένη και βιώσιμη διαχείριση των στερεών αποβλήτων στη χώρα μας. Αυτό διαπιστώθηκε ως κοινό συμπέρασμα σε συνάντηση των Στερεών Αποβλήτων στην Ελλάδα, που διοργάνωσε η Ελληνική Εταιρεία Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, με τη συμμετοχή του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

Συμμετοχή ΤΕΕ

Σε συνάντηση εργασίας που οργάνωσε η ΕΕΔΣΑ, με θέμα την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί στη χώρα σε σχέση με τη Διαχείριση των Αστικών Στερεών Απορριμμάτων (ΑΣΑ), το ΤΕΕ εκπροσώπησε η επιμελήτρια της ΜΕΠΠΑ δρ. **Χριστίνα Θεοχάρη**. Η κα Θεοχάρη αναφέρθηκε στη διαχρονική παρουσία του ΤΕΕ με θέσεις και πρωτοβουλίες γύρω από το θέμα της ΔΣΑ στη χώρα μας και επισήμανε ότι η κατάσταση έχει φθάσει σε οριακά επίπεδα, καθώς, λόγω των καθυστερήσεων, υπάρχει κίνδυνος παγίωσης μιας απαράδεκτης κατάστασης, με πολλαπλές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία και στο περιβάλλον, απώλειες πόρων για έργα διαχείρισης των ΑΣΑ και κοινοτικών προστίμων για μη συμμόρφωση. Τόνισε, μεταξύ άλλων, ότι υπάρχουν όλα τα επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα προκειμένου να επιλεγούν οι βέλτιστες μέθοδοι από περιβαλλο-

ντικής, κοινωνικής και οικονομικής πλευράς για την ολοκληρωμένη ΔΣΑ.

Επισημάνσεις

Ειδικότερα στη συνάντηση, που έγινε υπό το συντονισμό του δρος **Κ. Αραβώση**, πρόεδρου της ΕΕΔΣΑ, επισημάνθηκε ότι η παρούσα κυβέρνηση έχει επανειλημμένα ανακοινώσει ότι έχει θέσει την προστασία του περιβάλλοντος στον πυρήνα της πολιτικής της. Εν μέσω της δύσκολης οικονομικής συγκυρίας στην οποία βρίσκεται η χώρα, έχει εκδηλώσει θετικές προθέσεις σχετικά με την προώθηση των αποφάσεων και των απαραίτητων έργων που σχετίζονται με τη διαχείριση των περιβαλλοντικών ζητημάτων. Παρ' όλα αυτά, στην πράξη, ιδιαίτερα στον τομέα της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, τα αποτελέσματα μέχρι σήμερα είναι μάλλον περιορισμένα.

Οι κίνδυνοι που έχουν ήδη αρχίσει να διαφαίνονται από την παρούσα κατάσταση είναι πολλοί, όπως:

- Παγίωση μιας απαράδεκτης περιβαλλοντικά και κοινωνικά διαχείρισης των στερεών αποβλήτων και απαξίωση των θετικών βημάτων που έχουν ήδη γίνει για την προστασία του περιβάλλοντος στη χώρα μας.
- Επιβολή νέων κοινοτικών προστίμων, που θα επιβαρύνουν περισσότερο την εύθραυστη οικονομία μας.
- Αυξημένη πιθανότητα απώλειας ευρωπαϊκών πόρων, που είναι σήμερα διαθέσιμοι για τα έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων.
- Οικονομική ασφυξία των επιχειρήσεων, οι οποίες δραστηριοποιούνται στο χώρο, με δυσμενείς κοινωνικές επιπτώσεις στους εργαζομένους του τομέα.

- Απώλεια της τεχνολογίας που είχε αναπτύξει ο τομέας αυτός στη χώρα μας.

Οι περιστάσεις απαιτούν κινητοποίηση και συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων, με στόχο την ενεργοποίηση της Πολιτείας, την επιτάχυνση της λήψης αποφάσεων και την άμεση υλοποίησή τους με τις αναγκαίες προς τούτο δράσεις και έργα. Στην κατεύθυνση αυτή, κινήθηκε η πρωτοβουλία της ΕΕΔΣΑ, να καλέσει σε συνάντηση εργασίας

εκπροσώπους των σημαντικότερων συλλογικών φορέων που σχετίζονται με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων στην Ελλάδα.

Στη συνάντηση παρευρέθηκαν εκπρόσωποι της Ελληνικής Εταιρείας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΕΕΔΣΑ), του Συνδέσμου Φορέων Εναλλακτικής Διαχείρισης, του Δικτύου Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (Δίκτυο ΦοΔιΣΑ), του Πανελληνίου Συνδέσμου Επιχειρήσεων Περιβάλλοντος (ΠΑΣΕΠΠΕ), του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Ανακύκλωσης (ΣΕΒΙΑΝ), του Συμβουλίου Ενεργειακής Αξιοποίησης Αποβλήτων (ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ), της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), καθώς επίσης του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ) και του Συνδέσμου Ε

σ' αυτή την πρώτη επαφή, κατατέθηκαν απόψεις και διατυπώθηκαν προτάσεις ως κάτωθι:

Διαπιστώσεις

- Η χώρα μας έχει ήδη έναν ικανό και αδιαπραγμάτευτο προσανατολισμό αναφορικά με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων. Είναι η εφαρμογή των ευρωπαϊκών οδηγιών, στη βάση της ιεράρχησης των μεθόδων διαχείρισης, με συγκεκριμένους ποσοτικούς στόχους και χρονοδιαγράμματα.

- Η χώρα διαθέτει περισσότερο από ποτέ, τεχνολογία, επιστημονικές, αλλά και οικονομικές δομές που μπορούν να υποστηρίξουν τα αναγκαία έργα. Επιπλέον, διαθέτει ένα σχεδόν πλήρες νομοθετικό πλαίσιο υλοποίησής τους.

- Η κοινωνία είναι καταρχάς είναι ευαίσθητη σε θέματα περιβάλλοντος και μπορεί να αποτελέσει σύμμαχο της προσπάθειας. Απαραίτητη προϋπόθεση η έγκαιρη και κυρίως η έγκυρη ενημέρωσή της. Στόχος, η εξουδετέρωση της παραπληροφόρησης, που αποτελεί το υπόβαθρο της μειωμένης κοινωνικής αποδοχής των έργων και των αντιδράσεων που αναπτύσσονται σε σχέση με αυτά.

- Χωρίς να υποτιμάται η ανάγκη επικαιροποίησης του σχεδιασμού σε εθνική και τοπική κλίμακα υπό το πρίσμα των απαιτήσεων της Οδηγίας - πλαίσιο 98/2008 και της οικονομικής κρίσης, κοινή διαπίστωση όλων είναι ότι δεν είναι αυτό το κύριο ζήτημα. Αντίθετα, υπάρχει μεγάλη και κατεπείγουσα ανάγκη να αναλάβει την ευθύνη η Πολιτεία, για την κατάρτιση και υλοποίηση ενός Σχεδίου Δράσης, που θα αφορά στην υλοποίηση των αναγκαίων έργων και δράσεων για την επεξεργασία, αξιοποίηση και ασφαλή διάθεση των στερεών αποβλήτων.

- Κοινή είναι, επίσης, η διαπίστωση ότι οι διαθέσιμες επιλογές σε τεχνολογίες και πρακτικές διαχείρισης των αποβλήτων είναι σήμερα ξεκάθαρες και ιεραρχημένες στο θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ. Χωρίς δαιμονοποιήσεις, αγιοποιήσεις, αποκλεισμούς ή μονοσήμαντους προσανατολισμούς, μπορούν να γίνουν οι καταλληλότερες από τεχνικοοικονομικής άποψης επιλογές για κάθε συγκεκριμένο έργο.

Οι σήραγγες των Τεμπών να πάρουν το όνομα του μηχανικού Σέρτζιο Σιάνι

- Θετική χαρακτηρίζεται η πρόσφατη ενέργεια της υπουργού να ζητήσει προτάσεις από τους υπόχρεους για τη διαχείριση των επικινδύνων αποβλήτων σε συγκεκριμένη χρονική προθεσμία, δεσμευόμενη ότι, σε περίπτωση μη ανταπόκρισης, το υπουργείο θα προχωρήσει το ίδιο σε υπόδειξη και κωροθέτηση λύσεων άμεσα.

- Αναγκαίος είναι ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα για την υλοποίηση και λειτουργία των ιδιαίτερα σύνθετων από τεχνολογικής άποψης έργων. Η Πολιτεία οφείλει να δημιουργήσει προϋποθέσεις βιώσιμων επενδύσεων, όπως ένα ξεκάθαρο πλαίσιο συνεργασίας, σε συνδυασμό με ένα αναβαθμισμένο επίπεδο εγγυήσεων, διατηρώντας τον ουσιαστικό και αποτελεσματικό έλεγχο.

- Υπάρχει αμέλεια, αναβλητικότητα και αποφυγή ανάληψης ευθύνης και τελικών αποφάσεων για την υλοποίηση των έργων διαχείρισης των στερεών αποβλήτων στη χώρα μας, στο όνομα του περιβόλου του πολιτικού κόστους. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Αττικής, στην οποία τα προβλήματα οξύνονται, χωρίς να προωθείται ουσιαστικά και αποτελεσματικά η επίλυσή τους.

Προτάσεις - Συμπεράσματα

- Απαιτείται συντονισμένη προσπάθεια της πολιτείας, στην οποία μπορούν να συνδράμουν και οι φορείς που συμμετείχαν στη συνάντηση εργασίας, για να τεθεί στη διάθεση των πολιτών έγκυρη επιστημονικά και εκκλιτευμένη πληροφόρηση.

- Με αρμόδιο αποφασιστικό όργανο την αρμόδια Διυπουργική Επιτροπή και εκτελεστικούς φορείς κυρίως το ΥΠΕΚΑ, αλλά και το Υπουργείο Εσωτερικών, η κυβέρνηση οφείλει να καταρτίσει άμεσα και να υλοποιήσει ένα κατεπείγον Σχέδιο Δράσης, για την κατασκευή των έργων επεξεργασίας και αξιοποίησης των στερεών αποβλήτων που έχει ανάγκη η χώρα. Δε χωρεί άλλη αναβλητικότητα, δεν μπορεί να καθούν πόροι, δεν υπάρχουν αντοχές για επιβολή προστίμων. Το απαιτούν οι περιστάσεις, το απαιτεί η οικονομική συγκυρία, αλλά κυρίως το απαιτεί το μέλλον των παιδιών μας.

Οι σήραγγες του αυτοκινητόδρομου στο ύψος των Τεμπών να πάρουν το όνομα του Ιταλού μηχανικού **Σέρτζιο Σιάνι**, που σκοτώθηκε από τις βραχοπτώσεις στις 17 Δεκεμβρίου 2009, και η σχετική ονοματοδοσία να γίνει στο 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γεωτεχνικής και Γεωπεριβαλλοντικής Μηχανικής, που θα γίνει στο Βόλο από τις 29 Σεπτεμβρίου έως την 1η Οκτωβρίου. Αυτό προτείνουν με κοινή επιστολή τους προς τον υπουργό Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, **Δημήτρη Ρέππα**, ο πρόεδρος του ΤΕΕ, **Γιάννης Αλαβάνος**, ο πρύτανης του ΕΜΠ, **Κωνσταντίνος Μουτζούρης**, και ο πρόεδρος της Ελληνικής Επιστημονικής Εταιρείας Εδαφομηχανικής και Γεωτεχνικής Μηχανικής (ΕΕΕΕΓΜ), **Χρήστος Τσατσανίφης**. Αναλυτικότερα, στην επιστολή αναφέρονται τα εξής:

«Στις 17 Δεκεμβρίου 2009 ολόκληρη η Ελλάδα, και ιδιαίτερα η κοινότητα των Ελλήνων μηχανικών, συγκλονίστηκε από το θάνατο του Ιταλού μηχανικού Σέρτζιο Σιάνι κατά τη διάρκεια αυτοψίας στα Τέμπη.

Όπως θα θυμάστε, το από-

γευμα της Τετάρτης 16 Δεκεμβρίου 2009, λόγω των έντονων βροχοπτώσεων σημειώθηκαν βραχοπτώσεις σε θέση κατά μήκος της Κοιλιάδας των Τεμπών, με αποτέλεσμα η Τροχαία να απαγορεύσει τη διέλευση οχημάτων.

Την επομένη του πρωί, ο διευθυντής του έργου, Ιταλός μηχανικός Σέρτζιο Σιάνι, επικεφαλής βμελούς συνεργείου της κατασκευαστικής κοινοπραξίας, πήγε στο σημείο προκειμένου να διενεργήσει αυτοψία και να εκτιμήσει την κατάσταση. Την ώρα που ενεργούσαν την αυτοψία εκδηλώθηκε νέα κατολίσθηση, αποκολλήθηκαν από την πλαγιά μεγάλοι όγκοι βράχων και έπεσαν πάνω στα μέλη του συνεργείου. Δυστυχώς ο Σέρτζιο Σιάνι καταπλακώθηκε από τα βράχια, ενώ δύο ακόμη μέλη του συνεργείου τραυματίστηκαν ελαφρά.

Το Υπουργείο ΥΠΟΜΕΔΙ αντέδρασε άμεσα και συνέστησε επιτροπή διερεύνησης των αιτών του ατυχήματος. Το ίδιο έπραξαν και το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας με το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Οι επιτροπές ολοκλήρωσαν το έργο τους και υπέβαλαν τα πορίσματά τους, τα οποία, ελπίζουμε, θα βοηθήσουν στην επίλυση των πολλών προ-

βλημάτων που προκάλεσε η αστοχία αυτή. Για ένα μόνο θέμα δεν μπορούν να κάνουν κάτι τα πορίσματα: Να φέρουν πίσω τον αδικοκαμένο συνάδελφο, που, κυριολεκτικά, έπεσε στο βωμό του καθήκοντος.

Ως ελάχιστο φόρο τιμής στη μνήμη του συναδέλφου μας προτείνουμε να δοθεί το όνομα του Σέρτζιο Σιάνι στις δύο σήραγγες του αυτοκινητόδρομου Αθηνών - Θεσσαλονίκης για την παράκαμψη της κοιλιάδας των Τεμπών, σε επίσημη τελετή, στην οποία να προσκληθεί η οικογένεια του Σέρτζιο Σιάνι, και όπου θα αποκαλυφθεί σχετική αναμνηστική πλάκα στη θέση του ατυχήματος.

Το ερχόμενο φθινόπωρο, από τις 29 Σεπτεμβρίου μέχρι την 1η Οκτωβρίου 2010 θα διεξαχθεί στο Βόλο το 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γεωτεχνικής και Γεωπεριβαλλοντικής Μηχανικής, που συνδιοργανώνεται από το ΤΕΕ και την ΕΕΕΕΓΜ. Στο πλαίσιο του συνεδρίου, προβλέπεται, το Σάββατο 2 Οκτωβρίου, επίσκεψη των συνέδρων στα έργα της παράκαμψης της Κοιλιάδας των Τεμπών. Προτείνουμε την ημέρα αυτή να γίνει η εκδήλωση της ονοματοδοσίας».